

Denizler, kamunun yararlanmasına bırakılmış, mülkiyete konu olası mümkün olmayan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerdir. Üç bir yanı denizlerle çevreli ülkemizin ise denizlere olan kıyı mesafesi 8.333 km dir. Sanayi ve kentleşme ile birlikte her geçen gün artan deniz kullanımları, bu alanların yönetilmesinde eksik olan veri altyapısı ve yetersiz kalan yasal düzenlemeler karşısında ihtilaflara ve sosyal sorunlara sebebiyet vermektedir. Deniz ve kıyı alanları ülkelerin toplumsal yaşam standartlarını artırmaya katkı sağlayan sosyal, ekonomik ve jeopolitik alanlardır. Sosyal aktivite, spor , turizm, ulaşım, ticaret, balıkçılık (kafes ve avlanma), madencilik vb. alanda hizmet veren bu alanlarımızın coğrafi bilgi sistemi veri altyapısına kavuşturularak etkin kullanımlarını sürdürmemiz gereklidir. Suya hükmedemeyen toplumlar toprağa hükmedemez sözünden yola çıkarak ülkesel olarak bu alandaki eksikliğimizi Deniz Kadastro ile giderilmeliyiz. Deniz Kadastro, deniz alanlarının kullanımına ilişkin hakların ve menfaatlerin, diğer komşu veya temel hak ve menfaat sınırları ile ilişki içerisinde, kaydedilmesine, konumsal olarak yönetilmesine ve fiziksel olarak tanımlanmasına imkân veren bir sistem olarak tarif edilmektedir. Bu çalışmalar öncesinde bu amaçlı yapılacak yasal düzenlemeler ile ülkemizdeki kurumsal yetki karmaşasının önlenmesi ve veri altyapısının içeriğinin tanımlanması gereklidir.

Deniz kadastro kavramı ilk olarak dünya genelinde Avustralya, Kanada, ABD, Yeni Zelanda ve Japonya'da uygulanmaya başlanmıştır. Ülkeler, bu çalışmalar ile sadece deniz alanlarının ülkesel kullanım stratejilerini değil uluslar arası kullanım stratejileri de belirlemiştir. Ülkemizin Akdeniz ve Karadeniz de yürüttüğü doğal gaz ve petrol arama çalışmalarının hız kazandığı, kanal İstanbul projesinin gündem oluşturduğu, denizlerimiz altından ve üstünden geçirilen enerji (doğalgaz ve petrol) hatlarının ve ulaşım (marmaray, ve köprülü geçişlerin) hatlarının yapımının hızla devam ettiği, kültür balıkçılığının ülkemiz ekonomisine önemli katkı sağladığı, denizlerimizdeki turizm faaliyetlerinin aktif olarak sürdürüldüğü bu günlerde kullanım ilişkilerinin yetki ve sınırlarını belirlemek amacıyla deniz kadastro bir zorunluluk haline gelmiştir. Deniz kadastro, denizler üzerimizde bir özel mülkiyet oluşturması olarak algılanmamalı tıpkı mera arazileri gibi kamu kullanımları özel oluşturulacak bir sicile hazine adına kaydedilerek bu alanların ihtiva ettikleri veriler coğrafi Bilgi sistemler veri altyapısına işlenmeli ve uygun amaç doğrultusunda kullanıma sunulmalıdır. Bu veri altyapısı ile Ne? Nerede? Ne kadar? Nasıl? sorularına cevaplar üretilmelidir.

Bu çalışma ile bir çok veriyi içeren üç boyutlu haritalar üretilerek (enerji kaynakları haritası, dip topoğrafyası haritası, balık habitatına ait haritalar, atık su alanlarına ait haritalar, batık ve kalıntılara ait haritalar, seyir haritaları ve uluslar arası hukukta tanımlı kıta sahanlı ve ekonomik münhasır bölgeler gibi haritalarla) zengin deniz varlığımızın ulusal, ekonomik ve toplumsal çıkarlar doğrultusunda kullanımını mümkün kılmalıyız. Özellikle bölgemizde veriye dayalı olmaksızın yapılan kültür balıkçılığının hatalı yer seçimleri, yatırımlarının başarısızlıkla sonuçlanarak ekonomik zarar oluşturmasının yanında, bazı bölgelerde yerel balıkçılarla kafes balıkçıları karşı karşıya getirerek toplumsal sorunlara neden olmaktadır.

Tarihimiz denizcilik alanında ün kazanmış Piri Reis, Oruç Reis, Turgut Reis gibi birçok değerimiz ile bizlere ışık tutarken onların torunları olarak bizlere düşen son dönemlerdeki bu eksikliğimizi gidererek ecdadımız gibi sadece ülke denizlerinde değil tüm dünya denizlerinde söz sahibi olmaktır.

Kaynak: Nişancı R., Uzun B., Demir O., Yıldırım V., Özçelik A.E., *Denizel Alanlara Yönelik Kadastro Bilgi Sistemi* TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 11. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, 17–22 Nisan 2007, Ankara.